

Socialna Ljubljana

Ljubljana
Zdravo mesto
Healthy City

Ljubljana 2014

Socialna Ljubljana

Ljubljana
*Zdravo
mesto
Healthy
City*

Zoran Janković,
župan

Foto: Miha Fras

Spoštovane, spoštovani!

Vedno poudarjam, da je Ljubljana zame najlepše mesto na svetu – je varno, čisto, zeleno in prijazno mesto. Izjemno sem ponosen, da je Ljubljana v najširšem pomenu besede tudi socialno mesto. Odprto sprejema različnosti, ne izključuje drugačnosti, spodbuja ohranjanje socialne enakosti in temeljnega človeškega dostojanstva. Nekaj teh tem bo zajela tudi brošura, ki je pred vami. Ob zgodbah posameznikov predstavljamo ukrepe za spodbujanje zaposlovanja in več dela, ki danes pomeni osnovo za dostojno življenje, ukrepe za zagotavljanje prepotrebnih stanovanj, ki nato postanejo dom, ukrepe za zagotavljanje različnih oblik pomoči ob socialnih stiskah ter ukrepe za spodbujanje družbene vključenosti vseh, ne glede na njihov socialni status.

V Ljubljani si pred vprašanji socialne izključenosti, pred ogrožajočo revščino in pred pojavom brezdomstva ne zatiskamo oči. S tem se srečujejo vsa velika mesta po svetu in Ljubljana pri tem, žal, ni izjema. Verjamem pa, da smo (lahko) izjemni v načinu, kako se z omenjenimi težavami in izzivi soočamo. Z delom te izjemnosti vas seznanjamo v tej brošuri.

Vabim vas, da se prepričate tudi sami.

Tilka Klančar,
vodja Oddelka za
zdravje in socialno
varstvo

Foto: Miha Fras

V skrbi za socialno Ljubljano na Oddelku za zdravje in socialno varstvo Mestne uprave Mestne občine Ljubljana pozornost namenjamo najbolj ranljivim skupinam v našem mestu. Mednje sodijo tudi ljudje, ki so se zaradi različnih razlogov znašli v hudih socialnih stiskah. Izguba službe, deložacija, ločitev, smrt bližnjega ali dolgotrajna bolezen so le nekatere od življenjskih okoliščin ali situacij, ki lahko v temeljih stresajo in zamajajo naše življenje. Lahko sprožijo plaz in nas dokončno pahnejo v težak boj za preživetje.

V Mestni občini Ljubljana skušamo socialne stiske posameznic, posameznikov in družin lajšati na različne načine. Z izvajanjem zakonskih obveznosti omogočamo, da so tudi občanke in občani brez prihodkov ter premoženja deležni storitev družinskega pomočnika in pomoči na domu ter sprejeti v institucionalno oskrbo. Iz sredstev Mestne občine Ljubljana lahko občanke in občani v socialni tiski pod določenimi pogoji pridobijo denarno pomoč, pravico do kritja nekaterih stroškov, povezanih s šolanjem svojih otrok (nakupa šolskih potrebščin, prehrane v šoli, letovanj) in pomoč ob rojstvu otroka. S sredstvi za programe socialnega varstva, ki jih v Mestni občini Ljubljana sofinanciramo na rednih javnih razpisih *Ljubljana – zdravo mesto*, prispevamo k lajšanju najhujših eksistenčnih stisk, saj omogočamo razdeljevanje hrane, obleke in obutve ter zagotavljamo nastanitve za brezdomne. V okviru svojih možnosti in pristojnosti zagotavljamo tudi številne druge spodbude, denimo pri vzgoji, izobraževanju in zaposlovanju. Mednje med drugim spadajo subvencioniranje cene vrtca, kadrovske štipendiranje na Regionalni razvojni agenciji Ljubljanske urbane regije in podpora raznovrstnim programom javnih del. S pomočjo natančno načrtovane mestne stanovanjske politike zagotavljamo najemna oskrbovana stanovanja za starejše, nujne bivalne enote in neprofitna najemna stanovanja, z oddajanjem vrtičkov v zakup pa spodbujamo obdelovanje zemlje in samooskrbo. Da je Ljubljana raznoterih možnosti res dostopna vsem, so socialno ogroženim (brezplačno ali po znižani ceni) dostopne tudi številne kulturne prireditve, izobraževalne vsebine in športno-rekreacijski programi.

Vse to, podprto z osebnimi zgodbami nekaterih ljudi, ki jih je ujela podporna mreža programov, storitev in ukrepov v Ljubljani, lahko najdete v tej brošuri.

Vabljeni k branju.

Vesna Leskošek

»Življenje v Ljubljani ima več obrazov. Pogosto nam vsakodnevni opravki, delo, druženja, kratki postanki pred izložbami trgovin ali nujno nakupovanje ne omogočajo, da bi opazili, kako ne moremo vsi v enaki meri uživati mesta in odnosov v njem.

Ne opazimo, da so nekateri ljudje revni. Ne opazimo tistih, ki živijo v mrzlih stanovanjih, ker si ne morejo privoščiti ogrevanja in tudi ne tistih, ki se lahko umijejo le z mrzlo vodo, ker ne morejo plačati računov. Ne opazimo otrok, ki tistega dne niso imeli zajtrka ali zvečer ne bodo jedli, ker doma nimajo dovolj hrane. Ne vidimo jih, ker revščina ni vidna. Velika večina revnih ljudi nemo prenaša stiske in išče načine, kako preživeti dan, kako nahraniti sebe in otroke, kako se segreti in kje umiti. Ravno zato ti ljudje ne morejo biti odvisni od naše pomoči, naše dobre volje ali osebnega sočutja. Socialna država je pri izkoreninjenju revščine ključna, saj bi morala biti pravična, do vseh enaka, predvsem pa bi morala videti tisto, kar je nam v vsakdanjem življenju skrito.«

V LJUBLJANI JE DOMA SOCIALNA DRŽAVA

Pomen socialne države za blaginjo prebivalcev

*Izr. prof. dr.
Vesna Leskošek,
Fakulteta za socialno
delo Univerze v
Ljubljani*

Socialna država je koncept, ki kljub zapisu v ustavo povzroča burne razprave, podvržen pa je tudi nenehnemu spreminjanju obsega in vsebine. Socialna država temelji na sistemu pravic in na kolektivni zavesti o pomenu skupnosti, v kateri je pomembno prepoznati vse ljudi kot sebi enake in enakovredne, z njimi sodelovati in ustvarjati okolje, kjer se dogajajo izmenjave, podpora in medsebojna skrb, ki omogočajo vpliv na ustvarjanje politik in skupnega dobrega. Odgovornost za blaginjo prevzema država tako, da zagotavlja (socialno) pravičnost in enakost. Prevzemajo pa jo tudi posamezniki, in sicer tako, da ustvarjajo in vzdržujejo skupnosti ter ohranjajo medsebojno povezanost brez sovraštva, predsodkov in drugih načinov poniževanja – da torej zagotavljajo solidarnost. Ljudem omogoča preživetje in ohranjanje dostojanstva. Podpora, ki jo ljudje izražajo socialni državi, je pri nas še vedno visoka. Ljudje pričenjajo razumeti, da živijo v razslojeni družbi. Zahteva po socialni državi je v celotnem evropskem prostoru postala ena najpomembnejših zahtev sedanjega časa. Socialna država je pomembna zlasti pri naslednjih področjih:

- **Skupno dobro:** Skupno dobro je tisto, kar ljudem omogoča, da vplivajo na pogoje skupnega življenja, čeprav tega ne morejo plačati. V skupno dobro poleg vode, elektrike, komunalnih storitev, ogrevanja, prevoza in ostale infrastrukture spadajo tudi zdravje, izobrazba, kultura, delo, bivanje (stanovanje) in socialno varstvo. Skupno dobro obsega obdobja od rojstva do smrti. Biti mora dostopno vsem ljudem in osredotočeno na najšibkejše, saj združuje dejavnosti, ki so danes nujno potrebne za življenje. Imeti elektriko, toplo in svetlo stanovanje, razsvetljavo, javni prevoz, odvoz smeti, zdravstveno oskrbo, socialne storitve, izobrazbo, knjige, javne medije, internet in zdravo hrano je nujen pogoj za kakršnokoli udeležbo v družbi. Zato mora to na neprofiten način zagotoviti država. Dobičkonosne cene namreč pomenijo, da si dobrin ljudje z malo denarja, ki plačujejo isto ceno kot ljudje z veliko denarja, ne morejo privoščiti. Posledica pomanjkanja je, da ljudje živijo v slabih življenjskih pogojih, ki vplivajo tako na njihovo zasebno življenje kot na njihovo udeležbo v družbi. Tržnost teh

dejavnosti je zato eden najpomembnejših vzrokov družbenega razslojevanja.

- **Javne službe:** Skupno dobro država zagotavlja s sistemom javnih služb, ki niso podvržene kapitalski oziroma tržni logiki. Javne službe služijo ljudem tako, da jim omogočajo oziroma olajšujejo pot do skupnega dobrega, jih hrabrijo in podpirajo, da bi lahko prepoznali in uporabili osebne potenciale in zmožnosti ter da pri tem ne bi mislili zgolj na svoje koristi, temveč na koristi skupnosti, v kateri živijo. Javne službe zagotavljajo ljudem pravico do dostojnega življenja. Storitve so lahko kakovostne takrat, ko so izvajalci niso obremenjeni s pehanjem za dobičkom. V nasprotnem primeru so odvisne le od denarja, ki ga nekdo lahko za storitev plača. Zato je javni sektor nujno neprofiten in razbremenjen stremjenja k dobičku. Vsak človek ima pravico preživeti, ne gleda na količino denarja, ki jo ima na bančnem računu.
 - **Redistribucija:** Skupno dobro država s pomočjo sistema javnih služb zagotavlja z redistribucijo bogastva. Načini redistribucije so različni. Najboljši so tisti, ki temeljijo na objektivnih kriterijih presoje dohodka in premoženja.
 - **Avtonomna socialna politika:** V nasprotju z nekaterimi prepričanji skupno dobro ne more biti podrejeno ekonomiji. Najprej je potrebno vedeti, kakšno življenje privoščimo ljudem, potem pa se je potrebno vprašati, kako to doseči. Država ne služi političnim in gospodarskim elitam, temveč ljudem. Socialna politika kaže na odnos države do državljanov, na raven zaščite, za katero država misli, da je za ljudi primerna. Kaže na temeljna prepričanja o človekovih stiskah in težavah, od katerih so odvisni posameznikovo življenje in njegove možnosti preživetja. Socialna politika mora omogočiti pravično distribucijo bogastva in ni le skupek denarnih pomoči in dodatkov. Omogočati mora avtonomijo skupnosti in krepiti medsebojno povezanost ljudi.
- Vsi navedeni razlogi kažejo, da socialne države ne moremo nadomestiti z dobrodelnostjo. Značilnost slednje je, da ne zajame vseh ljudi, ki nekaj potrebujejo, temveč le manjšino, ki ustreza namenu dobrodelnih akcij in merilom za pomoč. Čeprav si organizatorji takšnih akcij ali dobrodelnih organizacij

prizadevajo, da bi razdeljevanje pomoči potekalo čim bolj transparentno, saj sta od tega odvisna zaupanje ljudi in njihova pripravljenost sodelovati v nadaljnjih akcijah, pa zbrana sredstva po navadi ne omogočajo, da bi jih dobili vsi, ki jih potrebujejo. Pogosto izpadejo najbolj revni, ljudje iz drugih etničnih skupin, ostareli ali tisti, ki živijo v oddaljenih, ruralnih okoljih in nimajo dostopa do informacij. Kot v knjigi *Socialna država in Družba blaginje* (1990) navaja sociolog Veljko Rus, lahko socialno varnost z definiranjem socialnih pravic zagotavlja samo država, in sicer vsem, na celotnem ozemlju in z enakimi merili. Civilna družba deluje na podlagi prostovoljstva, ki pa ne more biti jamstvo za pravno zaščito ljudi. Civilna družba je torej nekakšen regulativ delovanja javnih ustanov, ne pa njihov nadomestek. Preživetje ljudi ne more biti odvisno od tega, ali jih bo dosegla dobrodelna pomoč, ki je nujno selektivna. Socialno državo lahko torej ohranimo le, če vztrajamo pri visoki ravni socialnih pravic, pri dostopnih in kakovostnih javnih službah in storitvah ter pri obvezi države, da skrbi za dostojno življenje ljudi.

Humanitarni program Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Ljubljana

Delovanje Mestne občine Ljubljana (MOL) pri brezdomstvu ter preprečevanju in lajšanju posledic revščine ima že daljšo tradicijo in bogato zgodovino. Danes tvori ustaljen in stabilen del celotnega sistema mestne politike socialnega varstva.

Raznovrstne programe pomoči, ki jih večinoma izvajajo nevladne organizacije, MOL sofinancira na javnih razpisih. Izjema so le programi Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Ljubljana (RKS - OZLJ), ki jih MOL financira neposredno, na podlagi zakona (Zakon o Rdečem križu Slovenije, Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10).

V letni načrt, ki ga RKS - OZLJ pripravi za MOL, so vključeni programi socialnega varstva (humanitarni program), varovanja zdravja (preventiva v prometu) in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (zagotavljanje ekip prve pomoči, pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, psihosocialna pomoč prizadetim ter preventivne delavnice osveščanja o pomenu pripravljenosti v primeru nesreč).

Tako vsebinsko kot stroškovno najbolj obsežen je program socialnega varstva oziroma humanitarni program *Preskrba ljudi, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine*, v katerem poteka preskrba socialno ogroženih posameznikov in družin z življenjskimi potrebščinami, prehranskimi paketi ter s posredovanjem rabljenih oblek in obutve. Prezem prehranskih paketov, obleke in obutve se izvaja v Humanitarnem centru RKS – OZLJ.

V programu so na voljo tudi svetovanje in uporabne informacije o razpoložljivih oblikah pomoči pri drugih izvajalcih, odvijajo pa se tudi aktivnosti, namenjene brezdomcem (v Humanitarnem centru RKS – OZLJ poteka razdeljevanje suhih obrokov, toplih napitkov, oblačil, odej in higienskih pripomočkov, na voljo je tuširanje, izvajajo se meritve krvnega tlaka in holesterola), obiski starejših in bolnih na domu (izvajajo jih prostovoljke in prostovoljci iz več kot štiridesetih Krajevnih organizacij RKS – OZLJ, ki, če je to potrebno, posredujejo materialno pomoč) ter preskrba s šolskimi potrebščinami in novoletna obdaritev otrok iz socialno ogroženih družin (maja poteka dobrodelna akcija zbiranja šolskih potrebščin, decembra pa akcija zbiranja sredstev za nakup novoletnih daril).

Prejemniki materialne pomoči v Humanitarnem centru RKS – OZLJ so socialno ogroženi, predvsem brezposelni, revni zaposleni, upokojenci z nizkimi pokojninami, veččlanske družine, enostarševske družine, tujci, osebe brez urejenega statusa, Romi, brezdomci itd. V letu 2013 je Humanitarni center RKS – OZLJ v povprečju dnevno obiskalo več kot 160 oseb dnevno oziroma več kot 3000 oseb mesečno. Skupno je bilo razdeljenih 292 ton prehranskih izdelkov, 6110 prehranskih paketov ter 52 ton oblačil in obutve. Otrokom iz socialno ogroženih družin je bilo razdeljenih 200 šolskih torbic in 200 paketov s šolskimi potrebščinami, novoletne obdaritve pa je bilo deležnih 650 otrok iz socialno ogroženih družin. Skupno je v letu 2013 pomoč v materialu pri RKS - OZLJ prejelo več kot 7800 oseb, od tega skoraj 5500 odraslih in 2300 otrok.

Socialno varstvo se izvaja tako v mreži javne službe kot izven nje. V mreži javne službe delujejo javni zavodi in izvajalci s koncesijo, izven mreže javne službe pa izvajalci z dovoljenji za delo in nevladne organizacije z raznovrstnimi programi socialnega varstva. Javno službo socialnega varstva na območju MOL izvajajo tako občinski kot državni javni zavodi in izvajalci s koncesijami. Storitve pomoč na domu izvajata občinski javni Zavod za oskrbo na domu Ljubljana in zasebni Zavod za socialno oskrbo Pristan s koncesijo MOL. Javni zavodi, katerih ustanoviteljica je država, so domovi za starejše občane, centri za socialno delo in varstveno-delovni centri.

MOL v skladu z Zakonom o socialnem varstvu:

- zagotavlja subvencionirano mrežo javne službe za storitev pomoč družini na domu in (do)plačuje storitev pomoč družini na domu, kadar je upravičenec ali drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila,
- (so)financira stroške oskrbe v zavodih za odrasle (to so domovi za starejše in posebni socialno varstveni zavodi), kadar je upravičenec ali drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila ter
- financira plače oziroma nadomestila plač, vključno s prispevki, družinskim pomočnicam oziroma pomočnikom.

Pomoč družini na domu

Pomoč družini na domu obsega socialno oskrbo upravičenca v primeru starosti, invalidnosti ter v drugih primerih, ko ta lahko nadomesti institucionalno varstvo (npr. v primeru kronične, dolgotrajne bolezni). Upravičenke in upravičenci do storitve so: starejši od 65 let, osebe s statusom invalida po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, druge osebe z oviranostmi, ki imajo pravico do tuje pomoči in nege, kronično bolne osebe in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, hudo bolni otroci ali otroci s težko motnjo v telesnem ali težko in najtežjo motnjo v duševnem razvoju, ki niso vključeni v organizirane oblike varstva.

Zakon o socialnem varstvu določa, da se iz proračuna občine storitev pomoč družini na domu financira najmanj v višini 50 % cene storitve. V MOL predpisani minimalni delež že ves čas

precej presegamo. Od leta 2012 je tako za ceno storitve v veljavi 80-odstotna subvencija.

Poleg subvencije za vsako uro storitve zagotavljamo tudi sredstva za doplačilo oziroma popolno kritje stroška storitve v primerih, ko je upravičenec ali drug zavezanec z odločbo centra za socialno delo delno ali v celoti oproščen plačila storitve. MOL je za izvajanje storitve pomoč družini na domu na svojem območju leta 2002 ustanovila Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, ob porastu potreb, ki jih javni zavod ni zmozel pokriti, pa je bila leta 2009 za izvajanje te storitve podeljena še koncesija zasebnemu Zavodu za socialno oskrbo Pristan. Leta 2013 je bilo pri obeh izvajalcih na območju MOL storitve pomoč na domu deležnih 1317 uporabnic in uporabnikov (povprečno 777 mesečno). Skupno je bilo opravljenih 152 069 ur (povprečno 12 672 ur mesečno). Poleg subvencije za vsako uro storitve je MOL storitev v tem letu mesečno (do)plačevala v povprečju 44 občankam in občanom.

(Do)plačila stroškov oskrbe v zavodih za odrasle

Storitev institucionalnega varstva oziroma *stroške oskrbe v zavodih za odrasle*, tj. v domovih za starejše in v posebnih socialnovarstvenih zavodih, občina financira v primerih, ko je upravičenec ali drug zavezanec z odločbo centra za socialno delo delno ali v celoti oproščen plačila. Leta 2013 je MOL (do)plačevala oskrbo v zavodih za odrasle mesečno v povprečju 786 občankam in občanom.

Družinski pomočnik

Občina *financira plače* oziroma nadomestila plač, vključno s prispevki, *družinskim pomočnicam oziroma pomočnikom*. Pravica do izbire družinskega pomočnika je namenjena polnoletnim osebam s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Kadar sredstva upravičenca, ki je deležen pomoči, skupaj z dodatkom za pomoč in postrežbo oziroma tujo nego in pomoč, ne zadostujejo za financiranje pravic družinskega pomočnika, razliko doplača občina. Leta 2013 je MOL financirala pravico do izbire družinskega pomočnika v povprečju 80 upravičenkam in upravičencem mesečno.

Sredstva MOL za izpolnjevanje zakonskih obveznosti na področju socialnega varstva iz leta v leto naraščajo. Leta 2013 so znašala dobrih 8,8 milijona EUR, kar je skoraj 70 % več kot leta 2007.

Druge naloge/ ukrepi

Poleg potreb specifičnih ranljivih skupin, ki jih pokrijemo z izvajanjem zakonsko določenih nalog, v MOL prepoznavamo tudi potrebe, na katere mreža javne službe za socialno varstvo nima ali ne (z)more dati (zadostnega) odgovora. Tako skrbno načrtujemo, izvajamo in sofinanciramo tudi številne druge aktivnosti, kot so občinske denarne pomoči, spodbude za zaposlovanje (javna dela) ter bogato mrežo programov socialnega varstva. Tudi sredstva, ki jih MOL namenja v ta namen, naraščajo. V letu 2013 so znašala 3,2 milijona EUR, kar je 10 % več kot v letu 2007.

Denarne pomoči MOL so namenjene socialno ogroženim občanom in občanom MOL, ki so brez lastnih dohodkov oziroma njihovi dohodki do 30 % presegajo minimalni dohodek na posameznega družinskega člana po zakonu, ki ureja socialnovarstvene prejemke. Z blažjim cenzusom za pridobitev občinskih denarnih pomoči v MOL pomagamo mnogim, ki izpadejo iz mreže upravičencev do državne denarne pomoči. Denarne pomoči MOL so namenjene:

- pomoči pri premostitvi trenutne materialne ogroženosti,
- delnemu kritju stroškov ob začetku novega šolskega leta za otroke v osnovni in v srednji šoli,
- kritju stroškov šole v naravi, letovanj/zimovanj osnovnošolcem,
- kritju stroškov kosil za otroke v osnovni in srednji šoli, kjer je organizirana prehrana,
- kritju stroškov kosil za občanke in občane nad 65 let,
- pomoči ob rojstvu otroka.

Denarna pomoč za premostitev trenutne materialne ogroženosti in denarna pomoč za kritje stroškov ob začetku novega šolskega leta znaša 190 EUR, pomoč ob rojstvu otroka pa 380 EUR. V preostalih primerih se denarna pomoč dodeli v višini cene storitve. Za vodenje postopkov in izplačila denarnih pomoči občanom in občanom v socialni stiski je bil iz proračuna MOL v letu 2013 namenjen dober milijon EUR.

Sofinanciranje programov socialnega varstva poteka s pomočjo rednih javnih razpisov *Ljubljana – zdravo mesto*. Vsak razpis predstavlja možnost za razvoj novih in nadaljnjo podporo kakovostnim, obstoječim programom, ki jih večinoma izvajajo nevladne organizacije. Letno je v sofinanciranje MOL vključenih okoli 80 različnih programov socialnega varstva. Poleg sredstev za vsebinsko izvedbo programa MOL mnogim izvajalcem zagotavlja tudi prostore za njihovo izvajanje. Vsak program, sprejet v sofinanciranje, predstavlja nepogrešljiv del skrbi za najbolj ranljive skupine v našem mestu. Pri izbiri programov v sofinanciranje upoštevamo potrebe ljudi in predloge izvajalskih organizacij, ki temeljijo na izkušnjah ter strokovnih in razvojnih usmeritvah. V sofinanciranje vključeni programi socialnega varstva so namenjeni otrokom in mladim, starim, ljudem s težavami v duševnem zdravju, ljudem z motnjami hranjenja, ljudem z različnimi oblikami oviranosti, ljudem, ki se srečujejo s tveganji za nastanek revščine in njenimi posledicami, ženskam in otrokom, ki so žrtve nasilja, ljudem s težavami zaradi uživanja dovoljenih in nedovoljenih drog, istospolno usmerjenim oziroma LGBT-populaciji, Romom in Rominjam, imigrantom in imigrantkam ter umirajočim. Za sofinanciranje programov socialnega varstva je MOL v letu 2013 namenila več kot 2 milijona EUR.

Sredstva MOL, namenjena socialnemu varstvu (za navedene zakonske in dopolnilne dejavnosti skupaj) predstavljajo pomemben delež celotnega proračuna občine, ki jih povečujemo tudi v obdobju vsesplošnega krčenja javnih sredstev. Skupno smo v letu 2013 za socialno varstvo namenili 12 milijonov EUR, kar je 5 % več kot leta 2012 in skoraj 50 % več kot leta 2007.

Tabela: Sredstva MOL za socialno varstvo v obdobju od 2007 do 2013 (v EUR)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zakonske obveznosti	5.246.628	5.768.345	6.651.042	6.920.694	8.018.766	8.300.784	8.874.272
Druge naloge/ ukrepi	2.928.903	2.968.518	3.85.821	4.067.453	3.920.539	3.209.191	3.210.813
Skupaj	8.175.531	8.736.863	9.936.863	10.988.147	11.939.305	11.509.975	12.085.085

Irena Mrhar

»Stara sem 57 let. Srednje šole nisem končala, ker sem si že zgodaj ustvarila lastno družino. Mož se je po trinajstih letih zakona smrtno ponesrečil, tako sem ostala sama s štirimi mladoletnimi otroki. Ko so ti odrasli, sem se odločila za življenje z novim partnerjem, ki pa je bil žal zelo nasilen. Večkrat sem bila prisiljena prespati drugje, praktično sem ostala brez doma, pa tudi brez denarja, saj mi je partner večinoma »pobral« socialno pomoč, ki sem jo prejemale. Nujno sem si morala urediti življenje, saj tako res nisem želela živeti. Pomoč sem poiskala pri Kraljih ulice, kjer so mi sprva pomagali s svetovanjem, nato pa so mi za nekaj dodatnega zaslužka ponudili prodajo uličnega časopisa. Ker sem se želela ekonomsko v celoti osamosvojiti, da bi lahko pobegnila nasilju, sem jim svojo pomoč ponudila tudi pri prodaji rabljenih predmetov na stojnici. V tistem obdobju sem bila leto in pol vključena tudi v njihov program nastanitvene podpore, kasneje, ko sem že imela nekaj prisluženega denarja, pa sem najela svoje stanovanje, v katerem živim še danes. Zelo intenzivno sem iskala zaposlitev v gostinstvu, kjer sem že delala v preteklosti, vendar žal brez uspeha. Ne pa tudi zaman ... Moja zavzetost in vestnost pri delu, ki sem ga opravljala pri Kraljih ulice, sta se mi bogato obrestovali drugače. Priložnost za zaposlitev sem namreč dobila v njihovi posredovalnici rabljenih predmetov, ki je danes samozadostni projekt socialnega podjetništva. Rečem lahko, da me delo v posredovalnici osrečuje in izpolnjuje, saj je zelo dinamično. Ves čas sem v stiku z ljudmi, omogoča mi tudi dokončen umik od preteklih trpkih preizkušenj ter samostojnost in neodvisnost, kar sem si najbolj želela.«

V LJUBLJANI LAHKO DELAM

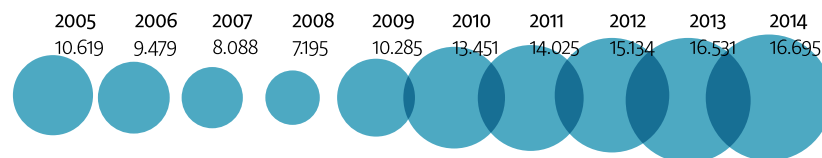
Urad za delo Ljubljana pri Območni službi Ljubljana Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje

mag. Jurij Snoj,
direktor OS Ljubljana
pri ZRSZ

Na trg dela s svojimi regulativami, ukrepi in storitvami vstopa tudi država. V njenem imenu jih izvaja Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ), nekatere pa tudi zasebniki s koncesijo. V ZRSZ deluje 12 območnih služb. Največja je Območna služba Ljubljana z 9 uradi za delo, od katerih območje MOL in območja devetih primestnih občin pokriva Urad za delo Ljubljana.

Tabela:
Registrirane brezposelne osebe v obdobju 2000 - 2014, Mestna občina Ljubljana, stanje na dan 31. 12. (za leto 2014 na dan 31. 5.)

Konec leta 2013 je bilo pri ZRSZ registriranih 16 531 brezposelnih občanov in občanov MOL. Prijavljeni pri Uradu za delo Ljubljana so bili večinoma iz MOL (76,6 %), ostali pa iz različnih drugih občin.

V letu 2013 se je ob podpori Urada za delo Ljubljana zaposlilo 9791 brezposelnih oseb, od tega 6522 iz MOL. V programe aktivne politike zaposlovanja (APZ) je bilo vključenih 7314 oseb, povprečno 5495 brezposelnih pa je mesečno prejelo nadomestilo za čas brezposelnosti.

Konec maja 2014 je bilo pri Uradu za delo Ljubljana prijavljenih 21 796 brezposelnih oseb, kar je dobrih 6 % več kot maja 2013. Delodajalci so v prvih petih mesecih tega leta prijavili 9506 prostih delovnih mest, pretežno za različna preprosta dela, zidarje, komercialne zastopnike, voznike, prodajalce, čistilce v uradih, hotelih in drugih ustanovah, za visokošolske učitelje ipd.

Obravnava brezposelne osebe pri ZRSZ se prične s prijavo v evidenco, v kateri ločimo neposredno zaposljive brezposelne osebe in osebe s potrebami po dodatnih aktivnostih, kamor med drugim spadajo različna usposabljanja. Prijavi sledijo informacijski seminar, zaposlitveno svetovanje, posredovanje v

zaposlitev ter po potrebi vključitev v specialistično obravnavo in ukrepe aktivne politike zaposlovanja.

Cilj obravnave in podpore, ki jo nudi ZRSZ, je brezposelni osebi zagotoviti čimprejšnjo zaposlitev. Vsaka brezposelna oseba s svojim osebnim svetovalcem naredi zaposlitveni načrt, v katerem skupaj opredelita njene zaposlitvene cilje in aktivnosti za doseg teh ciljev. S številnimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja pomagamo brezposelnim pri premagovanju specifičnih ovir na poti do zaposlitve in hkrati delodajalcem zagotavljamo ustrezno izobražene ter usposobljene delavce. Poleg tega delodajalce s subvencijami spodbujamo, da zaposlujejo brezposelne osebe iz težje zaposljivih skupin, brezposelnim pa v času do zaposlitve pomagamo z izplačili mesečnih denarnih nadomestil.

Prednostne naloge Urada za delo Ljubljana

V letu 2014 se v Uradu za delo Ljubljana posvečamo predvsem uresničevanju programa Jamstvo za mlade, razvijanju novih pristopov in sodelovanj z delodajalci ter zagotavljanju usposabljanj brezposelnih oseb za obetavne poklice, po katerih povprašujejo delodajalci. Načrtujemo, da se bo v letu 2014 ob podpori Urada za delo Ljubljana zaposlilo 9679 brezposelnih, v ukrepe APZ pa bo predvidoma vključena 7501 oseba.

Jamstvo za mlade je nov pristop k reševanju brezposelnosti mladih, ki je trenutno v celotni Evropi eden najbolj perečih problemov v zaposlovanju. Z izvedbenim načrtom 2014–2015 država jamči, da bo vsakomur v starosti od 15 do 29 let v štirih mesecih po prijavi v evidenco brezposelnih oseb pri ZRSZ ponujena zaposlitev (tudi s pripravništvom), usposabljanje na delovnem mestu, vključitev v formalno izobraževanje ali krajša oblika usposabljanja. Na Uradu za delo Ljubljana vsakega mladega iskalca zaposlitve sprejmemo v kariernem središču, kjer skupaj opredelimo njegove specifične potrebe, mu ponudimo informacije in karierno svetovanje, izvajamo kratke modularne delavnice (trening zaposlitvenega razgovora, iskanje s pomočjo socialnih omrežij, samopromocija ...) ter iskalca oziroma iskalko zaposlitve napotimo na razgovore za prosta delovna mesta. V sodelovanju z delodajalci organiziramo predstavitve aktualnih delovnih mest, kjer mlade seznanjamo tudi z možnostmi dodatnih usposabljanj za doseganje zahtev konkretnih delovnih mest.

Ker se zavedamo pomembnosti dobrih odnosov in **partnerstva z delodajalci**, nameravamo v letu 2014 izvesti 300 obiskov delodajalcev. Skupaj z njimi bomo izvajali zaposlitvene izzive, karierne izbore, zaposlitvene sejme in se dogovarjali za izvedbo drugih skupnih projektov. V pisarni za delodajalce že zagotavljamo ožji izbor kandidatov za prosta delovna mesta (opravimo razgovore, izvedemo psihološka testiranja), delodajalcem pa nudimo tudi pravno pomoč pri delovno-pravni zakonodaji (sklepanje pogodbe o zaposlitvi, prijava v obvezno zavarovanje, predhodni preventivni zdravstveni pregled ...)

Aktivna politika zaposlovanja (APZ) združuje več ukrepov, namenjenih povečanju zaposljivosti in zaposlenosti ter povečevanju konkurenčnosti in prožnosti delodajalcev. Med ukrepi APZ so javnosti najbolj poznana javna dela, izvajamo pa tudi druge, denimo subvencioniranje za zaposlitev brezposelnih oseb, usposabljanje na delovnem mestu itd. Ker vedno pogosteje opazujemo, da znanja in izkušnje brezposelnih ne dosegajo potreb delodajalcev, nameravamo v Uradu za delo Ljubljana v letu 2014 še več pozornosti nameniti dodatnim usposabljanjem brezposelnih in jih opremiti z znanji za bolj konkurenčen nastop na trgu dela. Velik poudarek bo namenjen tudi ustvarjanju novih delovnih mest v obliki javnih del, ki so namenjena različnim ranljivim ciljnim skupinam, ki najtežje konkurirajo na trgu dela.

Javna dela v Mestni občini Ljubljana

Javna dela so namenjena aktiviranju dolgotrajno brezposelnih oseb, njihovi socialni vključenosti, ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti ter spodbujanju razvoja novih delovnih mest. Vključenost v program javnih del traja največ eno leto, v primeru določenih ciljnih skupin pa tudi dlje (brezposelni invalidi, Romi, moški, starejši od 58 let, brezposelne ženske, starejše od 55 let, brezposelne osebe, vključene v programe javnih del z namenom opravljanja osebne asistence).

Zakonodaja glede javnih del občinam ničesar neposredno ne nalaga, jim pa v tem okviru dodeljuje pomembno vlogo. Za izvajanje vseh programov javnih del mora biti namreč izkazan javni interes, ki ga zagotavlja naročnik. To je pogosto občina, lahko pa tudi pristojno ministrstvo ali (glede na vsebino programa) ustrezna strokovna organizacija, katere

ustanoviteljica je država. Naročnik lahko zagotavlja tudi sredstva za pokritje razlike plač in prispevkov udeležencev, za pokritje regresa za letni dopust ter za pokritje materialnih stroškov za izvajanje programa javnih del, denimo prostora. Ostale stroške programov javnih del krije Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ), pri čemer je višina deleža določena glede na stopnjo brezposelnosti v posamezni regiji.

MOL je naročnik programov javnih del na več različnih področjih, kot so kmetijstvo, vzgoja in izobraževanje, šport, naravovarstvo, komunala, kultura, socialno varstvo ipd. V letu 2013 je bila zaposlitev v programih javnih del s podporo MOL omogočena 98 brezposelnim osebam. Sredstva MOL so bila odobrena za 54 zaposlitev v 43 programih s področja socialnega varstva in za 5 zaposlitev v 2 programih komunalnih dejavnosti, izjave o izvajanju programov v javnem interesu pa je MOL izdala za skupno 28 programov javnih del z različnih področij.

Največ sredstev za zaposlitve v programih javnih del MOL namenja iz sredstev za socialno varstvo. Zaposleni v programih javnih del pomembno prispevajo h kakovosti, vsebinski obogatitvi in dostopnosti programov/storitev, namenjenih različnim ranljivim skupinam (osebe z oviranostmi, starejši, ljudje v socialni stiski, uporabniki drog ipd.). V teh programih udeleženske in udeleženci javnih del izvajajo različna dela in opravila, od neposredne pomoči, podpore in spremljanja uporabnikov, do podpornih aktivnosti v administraciji pri izvajalcu programa javnih del (ta mora udeleženci oziroma udeležencu zagotoviti tudi mentorja za spremljanje in usmerjanje na delovnem mestu).

V sklopu prvega javnega povabila za izbor programov javnih del za leto 2014 smo v MOL za 35 programov socialnega varstva izdali izjave o izvajanju programa v javnem interesu ter s tem omogočili 67 zaposlitev, za nadaljnjih 59 udeležencev v 44 programih javnih del pa smo zagotovili tudi sredstva za kritje deleža plač. Od navedenih sta dve zaposlitvi omogočeni v t.i. programih socialnega podjetništva, ki predstavljajo novost v javnem povabilu ZRSZ. Ti programi javnih del se uvajajo s ciljem spodbude ustanavljanja socialnih podjetij oziroma razvoja novih dejavnosti v že obstoječih socialnih podjetjih in s tem novih delovnih mest.

Pomembne ukrepe, osredotočene na povečanje možnosti za zaposlovanje in zaposljivosti prebivalstva, uvaja tudi **Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije** (RRA LUR). Posebno pozornost pri tem namenja brezposelnim mladim brez delovnih izkušenj, saj ti zaposlitev iščejo najdlje, obenem pa njihov delež med brezposelnimi močno narašča. Dva ključna ukrepa agencije za spopadanje z brezposelnostjo mladih sta Regijska štipendijska shema Ljubljanske urbane regije in projekt Podjetno v svet podjetništva.

Regijska štipendijska shema Ljubljanske urbane regije je osredotočena na povezovanje gospodarske in izobraževalne sfere. Njeno poslanstvo je pomagati delodajalcem v regiji pri iskanju kakovostnih kadrov ter zagotoviti pomoč dijakom in študentom za lažji prehod na trg dela.

Štipendijska shema zagotavlja sofinanciranje kadrovskih štipendij v partnerstvu med delodajalci, agencijo (štipenditorjem) in državo. Delodajalci, vključeni v shemo, poleg 50-odstotnega sofinanciranja kadrovskih štipendij (preostali delež zagotavlja agencija iz EU in državnih sredstev) svojim štipendistom zagotovijo zaposlitev, štipendisti (dijaki, dodiplomski in podiplomski študentje) pa morajo dokončati izobraževanje, za katerega prejemajo kadrovske štipendije, in se po zaključenem izobraževanju zaposliti pri delodajalcu.

Kadrovske štipendije so podeljene za konkretna delovna mesta – ob upoštevanju razvojnih potreb regije in za perspektivne poklice v regiji. Višina štipendije je določena glede na minimalno plačo, pri čemer so štipendisti upravičeni do dodatkov za šolski uspeh in kritje stroškov prevoza oziroma bivanja izven kraja prebivališča.

Agencija v šolskem/študijskem letu 2013/2014 podeljuje 54 kadrovskih štipendij, in sicer 26 dijakom ter 28 študentom. Od tega kadrovske štipendije sofinancira 23 delodajalcev s sedežem v MOL. Od leta 2007 je bilo v Regijsko štipendijsko shemo vključenih že 130 štipendistov, ki jih je štipendiralo 70 različnih delodajalcev, od tega 28 delodajalcev iz MOL.

Drug ukrep agencije, ki mlajšim brezposelnim z višjo ali visoko izobrazbo ponuja priložnost, da razvijejo svoje znanje in podjetniški potencial ter lažje vstopijo v poslovni svet, je projekt **Podjetno v svet podjetništva**, ki ga agencija izvaja od leta 2013. Projekt poteka na območju celotne Slovenije ob koordinaciji Regionalnega centra za razvoj iz Zagorja ob Savi.

Projekt omogoča razvoj novih podjetij, odpiranje novih delovnih mest ter ohranjanje mladih in njihovih idej v regiji. Njegova temeljna ideja je udeležencem, ki so izbrani na javnih razpisih, ponuditi strokovno pomoč in dodatna usposabljanja, potrebna za razvoj njihove podjetniške ideje v delujoče podjetje. V projektu se za podjetniško kariero usposablja mladi, ki so že končali formalno izobraževanje. Delo poteka v skupinah s po desetimi udeleženci, ki se za obdobje trajanja operacije zaposlijo v sodelujoči razvojni agenciji (v primeru osrednjeslovenske regije je to RRA LUR). V regionalni razvojni agenciji nato pod vodstvom mentorjev, priznanih in izkušenih strokovnjakov, udeleženci na inovativen način razvijajo vsak svojo poslovno idejo, pripravijo poslovni načrt za ustanovitev podjetja in se usposablja za podjetniško kariero ali pa s pridobljenimi znanji povečajo svojo zaposljivost. Poslovne ideje segajo od gojenja kalčkov in robid, reje polžev in akvaponike (gojenja zelenjave in rib v nezemeljskem mediju) do ročno izdelanih bobnarskih palic, 3D tiskalnikov, gradnje konopljinah hiš in storitev, kot so oskrba starejših na domu, oglaševalske kampanje s pomočjo spleta in socialnih omrežij ter filmske vzgoje za otroke in mlade.

Projekt beleži izjemne rezultate. Leta 2013 je bilo v program vključenih 20 mladih, leta 2014 pa se bo to število povečalo na 30 udeležencev. Merila uspešnosti ostajajo nespremenjena: vsaj 35 % udeležencev mora v enem letu po zaključenem usposabljanju ustanoviti podjetje in se v njem zaposliti ali najti drugo zaposlitev. Iz prve skupine, ki je program usposabljanja zaključila julija 2013, je bilo pri tem uspešnih 60% udeležencev.

K zaposlovanju in s tem večanju socialne vključenosti kot podporno in stimulatивно okolje za razvoj vrhunskega tehnološkega podjetništva prispeva tudi **Tehnološki park Ljubljana**. Ta s sodelovanjem v Iniciativi **Start:up Slovenija** podjetjem in posameznikom z več različnimi programi zagotavlja celovito podjetniško podporo, in sicer tako pri snovanju in zorenju podjetniških idej kot pri preboju na globalne trge.

»Stara sem 46 let. Po razvezi sem se s sinovoma vrnila v Ljubljano in najela stanovanje. Po letu dni sem izgubila zaposlitev in se znašla v hudi stiski. Po priporočilu ene od bivših uporabnic sem se odločila, da pomoč poiščem v materinskem domu. Čez mesec dni smo se že vselili. Bila sem v izredno slabem psihičnem stanju, pri čemer mi je strokovna pomoč socialnih delavk in njihove terapevtke zelo pomagala. Ne vem, kako bi sicer preživela. Ko ti postane jasno, da nisi več kompetenten, da nimaš službe in ne doma, občutiš neizmeren strah in sram. Nehaš se ceniti, ker niti sebi in, kar je še huje, niti svojim otrokom, ne zmoreš omogočiti normalne eksistence. V materinskem domu so me seznanili z možnimi rešitvami, za katere pred tem sploh nisem vedela ali pa sem verjela, da so namenjene drugim, ne meni in mojima dvema sinovoma. Z njihovo pomočjo sem si uredila denarno socialno pomoč in pridobila bivalno enoto občinskega stanovanjskega sklada, v kateri živimo še danes. Pred mano je še uresničitev poslovne ideje v projektu socialnega podjetništva, ki prav tako poteka ob sodelovanju materinskega doma, in bo »pika na i« začetku mojega novega življenja.«

Pravica do stanovanja

*Red. prof. dr. Bojan Dekleva,
Pedagoška fakulteta
Univerze v Ljubljani*

Pravica do stanovanja je ena od temeljnih človekovih pravic. Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (Generalna skupščina Združenih narodov, uveljavitev 3. 1. 1976, uveljavitev v Republiki Sloveniji 1. 7. 1992) določa, da države pogodbenice »priznavajo vsakomur pravico do življenjskega standarda, ki zadostuje zanj samega in za njegovo družino, vštevši ustrezno hrano, obleko in stanovanje in pravico do stalnega izboljševanja njegovih življenjskih razmer ...« (11. člen). V 78. členu Ustave RS je navedeno, da država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo primerno stanovanje, minimalne tehnične in prostorske pogoje primerne stanovanja pa določa 10. člen Stanovanjskega zakona.

Stanovanje, dovolj varno in trajno, je v vsakdanjem življenju pogoj za vse ostalo. Strogo formalno gledano je pogoj za to, da ima človek svoj naslov, kamor prihaja pošta (tudi uradna), ki ga počaka in kjer jo lahko tudi prevzame. Stanovanje je tako rekoč nujen pogoj za temeljno skrb zase in lastno varnost, pa tudi za mnoge oblike družbene participacije, zaposlitve in dela, socialnega in kulturnega življenja, ne nazadnje tudi družinskega. Če človek nima stanovanja, s tem zanj postanejo nedosegljive tudi mnoge druge pravice in možnosti za dostojno življenje.

Pravica do primerne stanovanja v Sloveniji žal mnogim ni zagotovljena oziroma zlahka dosegljiva. Na to kažejo poročila strokovnih delavcev o naraščajočem brezdomstvu in podatki o deložacijah, tj. uradno zahtevanih in bolj ali manj prisilnih odstranitvah stanovalcev iz stanovanj, ki pomenijo eno od točk vstopa v brezdomstvo. Žal imamo mnogo premajhen fond lažje dostopnih stanovanj (včasih so bila imenovana socialna, danes pa neprofitna stanovanja in bivalne enote), ki bi bila primerna za ljudi, ki se znajdejo v stiski in ostanejo brez nastanitve ter za ljudi, ki se ne morejo stanovanjsko osamosvojiti, ko je za to čas ali ko jih v to silijo neustrezni pogoji bivanja, npr. bivanje v družini, kjer je prisotno nasilje. Večji napredek področju omejuje dejstvo, da v Sloveniji nimamo delujoče nacionalne stanovanjske politike, ki bi namenjala pozornost tudi brezdomstvu.

Društvo Kralji ulice iz Ljubljane se ukvarja z nudenjem podpore brezdomnim osebam. Ta obsega nudenje možnosti za delo in zakonit zaslužek, za ustvarjalno izražanje mnenj in obveščanje javnosti v časopisu Kralji ulice, za vključevanje v športne, kulturne, socialne in druge dejavnosti, vse bolj pa tudi za možnosti nastanitve.

Dejavnostim za povečevanje možnosti za nastanitev pravimo **nastanitvena podpora**. Ta obsega vse vrste pomoči za to, da brezdomni dobi možnost varne nastanitve in jo tudi obdrži. Pri izvajanju nastanitvene podpore v društvu sledimo načelu »Najprej stanovanje!«, ki se je uveljavilo kot ključna sestavina nacionalnih strategij spoprijemanja s problemom brezdomstva v nekaterih evropskih državah oziroma na ravni evropske skupnosti. To načelo pomeni, da je treba brezdomnemu najprej omogočiti nastanitev, potem pa se lahko začnejo urejati ostali problemi in težave. Razlikuje se od pristopa, ki temelji na stališču, da lahko brezdomni dobijo nastanitev šele potem, ko so razrešili težave na ostalih področjih svojega življenja. Brez osnove, tj. varne in razmeroma trajne nastanitve posameznik ne more urejati drugih področij svojega življenja, saj za to nima izhodišča.

Ob podpori MOL smo z nastanitveno podporo začeli leta 2008. Oblikovali smo program in na javnem razpisu MOL uspešno kandidirali za sredstva. Stanovanja, v katera smo vseljevali brezdomne, smo sprva najemali na trgu. Danes za trajnejše nastanitve najemamo stanovanja Javnega stanovanjskega sklada MOL, za nastanitve do enega leta in pol (prehodne nastanitve) pa stanovanja na trgu. Program obsega več oblik podpor nastanjenim uporabnikom, od pomoči pri urejanju dokumentov, selitvene pomoči, pomoči pri opremljanju stanovanj, pomoči pri finančnem načrtovanju do mnogih oblik socialnega in ekonomskega vključevanja.

Od leta 2012 naprej intenzivno sodelujemo tudi z Javnim stanovanjskim skladom MOL, s čimer je naša dejavnost omogočanja trajne in varne nastanitve za stanovanjsko izključene dobila dodaten zagon. Olajšan nam je dostop do stanovanj, pridobili pa smo tudi strokovno usposobljenega,

relevantnega in angažiranega sogovornika oziroma partnerja. V sodelovanju z Javnim stanovanjskim skladom MOL od leta 2014 dalje bolj izrazito **razvijamo protideložacijsko dejavnost**, ki je usmerjena v pomoč ljudem, da ne bi iz finančnih, zdravstvenih in drugih razlogov izgubili nastanitve, ki so jo že dobili. Tovrstna dejavnost zajema tako posredovanje v kriznih situacijah kot tudi preventivno delo v hišah, kjer je veliko najemnikov, ki bi jih utegnila ogroziti izguba stanovanja.

Ukrepi Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana za blaženje stanovanjske problematike

Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana (JSS MOL) je osrednja lokalna institucija za izvajanje nacionalnega stanovanjskega programa na lokalni ravni, ki z namenom zmanjšanja in blaženja stanovanjske problematike na območju MOL izvaja različne ukrepe ter spodbude.

Polnoletni Ljubljancani imajo možnost kandidirati na javnem razpisu za **dodelitev neprofitnih stanovanj**, če niso lastniki ali solastniki stanovanja, ki presega vrednost 40 % stanovanja in ne razpolagajo z drugim premoženjem, vrednim več kot 40 % vrednosti primerne stanovanja. Kandidirajo lahko sami ali pa v gospodinski skupnosti. Ker je število stanovanj na vsakem razpisu omejeno, morajo prosilci izpolnjevati še druge pogoje, da se uvrstijo med dobitnike neprofitnega stanovanja. Glede na dohodek, ki ga prejema, se na razpisu uvrstijo na listo A ali na listo B. Višina dohodka dobitnike stanovanj razvrsti med tiste, ki niso (lista A) in tiste, ki so zavezani plačati lastno udeležbo in varščino (lista B). Od uvrstitve na listo je odvisna tudi velikost dodeljenega stanovanja. Podrobneje se lahko z razpisom JSS MOL za dodelitev neprofitnih stanovanj seznanim na spletnih straneh www.jssmol.si in www.ljubljana.si, v času odprtega razpisa pa tudi osebno na JSS MOL.

Od leta 2004 je bilo izvedenih 7 javnih razpisov za oddajo neprofitnih stanovanj, na katerih je bilo v najem oddanih povprečno 310 stanovanj na razpis. Konec leta 2013 je bilo v fondu MOL in JSS MOL skupno 3975 neprofitnih stanovanj.

Tisti, ki se na razpisu ne uspejo uvrstiti med dobitnike neprofitnih najemnih stanovanj in so najemniki tržnih

stanovanj, se lahko pri pristojnem centru za socialno delo pozanimajo o možnosti za dodelitev subvencije tržne najemnine. Za pridobitev te subvencije (krijeta jo občina in država) mora najemnik stanovanja na trgu izpolnjevati dohodkovni cenzus za pridobitev neprofitnega najemnega stanovanja in izkazati prijavo na javni razpis za dodelitev neprofitnega stanovanja v občini stalnega bivališča (razen če razpisa v občini ni bilo že več kot eno leto).

Posameznikom ali družinam, ki jim zaradi različnih razlogov grozi brezdomstvo, JSS MOL omogoča **najem bivalnih enot**. Dodeljujejo se po vrstnem redu oddanih vlog prosilcev. Ker je teh vedno več, kot je na voljo vseljivih bivalnih enot, je čakalna doba precej dolga, predvsem za samske osebe in pare. Trenutno je oddanih 232 bivalnih enot. Zaradi potrebe po hitrem ukrepanju pri reševanju najtežjih materialnih in socialnih razmer ter s ciljem, da bi omogočili družinam, da ostanejo skupaj, se bivalne enote dodeljujejo izven javnih razpisov. Prosilci morajo za najem bivalnih enot izpolniti vlogo, ki jo dobijo na spletni strani JSS MOL.

Občani, starejši od 65 let, ki so sposobni samostojnega bivanja, lahko kandidirajo na razpisu za **dodelitev oskrbovanih stanovanj v najem**. To so stanovanja, ki so prilagojena potrebam starejših. Posebnost oskrbovanih stanovanj je, da so najemniki, ki to potrebujejo, lahko deležni organiziranih oblik pomoči na domu, s katerimi ohranijo samostojnost v bivalnem okolju in zato ne potrebujejo institucionalnega varstva v domu za starejše občane. Oskrbovana stanovanja v Ljubljani se gradijo v javno-zasebnem partnerstvu, v katerem se določeno število stanovanj proda (ta so v lasti zasebnih investitorjev), določeno število stanovanj pa postane last JSS MOL, ki jih nato oddaja v najem. Trenutno JSS MOL oddaja v najem 72 oskrbovanih stanovanj, 10 najemnih oskrbovanih stanovanj pa je tik pred začetkom izgradnje.

Za dodelitev neprofitnega stanovanja v najem lahko zaprosijo tudi organizacije, ki izvajajo storitve in programe za posameznike, ki niso sposobni samostojnega bivanja oziroma pri tem potrebujejo določene oblike podpore in zaščito. Med njih spadajo osebe z oviranostmi, osebe s težavami v duševnem zdravju, žrtve trgovine z belim blagom, brezdomni, itd. Pogoji,

merila in postopek za določitev upravičencev do **dodelitve stanovanj ali stanovanjskih stavb za posebne namene** ter okvirno število teh stanovanj in stavb je ob sodelovanju s pristojnimi oddelki MOL določeno v letnih stanovanjskih programih MOL. Trenutno ima 15 organizacij, ki nudijo pomoč, v najemu 33 stanovanj in 5 stanovanjskih hiš JSS MOL.

Najemnikom neprofitnih stanovanj, oskrbovanih stanovanj in bivalnih enot, ki imajo nizke dohodke, JSS MOL iz proračunskih sredstev MOL nudi pomoč pri plačevanju neprofitne najemnine z **dodelitvijo subvencije**, ki lahko znaša do 80 % vrednosti najemnine. O upravičenosti do subvencije k neprofitni najemnini na osnovi vloge najemnika odloči pristojni center za socialno delo. Ker uporabniki stanovanj in stavb, vključeni v programe pomoči organizacij, s katerimi so sklenjene najemne pogodbe, po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev niso upravičeni do subvencionirane neprofitne najemnine, jim lahko JSS MOL v skladu s posebnim sklepom Mestnega sveta MOL odobri **izredno pomoč** do 80 % neprofitne najemnine, enako kot upravičenim do subvencionirane najemnine. V izrednih primerih se izredna pomoč največ za obdobje enega leta lahko odobri tudi najemniku stanovanjske enote, ki zaradi svojega socialnega in premoženjskega stanja tudi ob prejemanju subvencionirane najemnine ni zmožen v celoti poravnati stanovanjskih stroškov.

Med ukrepe, s katerimi v MOL lajšamo stanovanjsko problematiko občank in občanov, štejemo tudi **rentni odkup** (v okviru tega JSS MOL od občanov, starejših od 65 let, odkupuje stanovanja na območju mesta, ki so prosta bremen; s sklenitvijo pogodbe o rentnem odkupu ima občan zagotovljeno doživljenjsko služnost stanovanja in izplačilo mesečne rente), možnost dodelitve **stanovanjskega posojila** JSS MOL (za rekonstrukcijska in vzdrževalna dela na stanovanjskih hišah) in **model deljenega lastništva** (pri njem prosilec, ki izpolnjuje razpisne pogoje JSS MOL, predlaga skupni nakup stanovanja na trgu; ta z nakupom postane solastnina v razmerju vsaj 60 % deleža upravičenca in največ 40 % deleža JSS MOL; upravičenec stanovanje uporablja sam, za solastniški delež pa plačuje JSS MOL sorazmerno neprofitno najemnino, ga v 15 letih odkupi in postane izključni lastnik stanovanja).

Boris Kosec

»Zavetišče je namenjeno preživetju. To je prvi korak z ulice. Namenjeno je ustvarjanju pogojev, da človek preživi in začne svoje življenje urejati v pozitivno smer. Nekaterim uspe, drugi tega ne zmorejo več.

Skupno vsem je, da so ob prihodu v zavetišče v skrajni stiski. Mnenje, da so se brezdomci za takšno življenje odločili sami, je po mojem zmotno. V 25 letih še nisem srečal človeka, ki bi se zavestno odločil za življenje na cesti. Prepričan sem, da so take trditve zgolj opravičilo za našo slabo vest.«

25 let zavetišča v Ljubljani

*Boris Kosec,
socialni delavec,
vodja zavetišča
za brezdomce v
Ljubljani pri Centru
za socialno delo
Ljubljana Center*

Ljudi v skrajni revščini je vedno več. Tega dejstva se enostavno ne da prezreti. Vedno bodo ljudje, ki se v spremenjenih družbenih pogojih ne znajdejo najbolje. Vsakomur se lahko zgodi, da se v kritičnih trenutkih odloči napačno. Naj takšne osebe odpišemo ali jim skušamo pomagati?

S to umetno dilemo se je Ljubljana soočila že leta 1998 in dokazala, da nam ni vseeno. Na Poljanski cesti je bila takrat organizirana prva razdeljevalnica hrane za ljudi na cesti, ki se je v nekaj mesecih razširila še z bivalnimi prostori. Prvo slovensko zavetišče za brezdomce je tako zraslo v Ljubljani in je vse od takrat deležno podpore MOL. Unikaten program je postal temelj, na katerem so se kasneje učili in gradili vsi podobni programi po državi. Svojevrstno priznanje in potrditev našemu delu je republiška nagrada za izstopajočo kvaliteto na področju socialnega varstva iz leta 2004.

Danes lahko v zavetišču biva 28 oseb (moški in ženske ločeno) ter v posebni enoti prenoči še 18 oseb. Ob prenočišču je tudi umivalnica, kjer se je mogoče urediti in poskrbeti za osnovno osebno higieno. Zbiramo in delimo tudi oblačila in obutev, predvsem v opoldanskem času, ko pridejo ljudje na topel obrok. Danes je teh od 100 do 120 dnevno. Poleg vseh oblik praktične pomoči delavci zavetišča uporabnicam in uporabnikom nudimo tudi strokovno pomoč pri osebnih težavah in raznovrstnih problemih. Naša vrata so vedno odprta za vse, ki potrebujejo pomoč, pa tudi za vse, ki želijo pomagati.

Ali se skrb za brezdomce izplača? Temeljno moralno in etično dejstvo je, da je vsak človek sam po sebi neprecenljiv in se že zaradi tega mora izplačati. Sledi čista ekonomska resnica. Življenje na cesti ima samo dve perspektivi: ena je zapor, ki je posledica raznih oblik kriminalizacije revščine, druga pa hospitalizacija, ki je posledica nezdravega življenja. Bivanje v zaporu je desetkrat dražje od bivanja v zavetišču, bivanje v bolnišnici pa še velikokrat dražje. Torej se tudi iz materialnih razlogov izplača. Tretjič pa se izplača v skrbi za higieno in zdravje, ki sta ena od ključnih vidikov dela v zavetišču, čeprav se njune pomembnosti ne zavedamo dovolj. Bolezni, s katerimi smo se srečevali na začetku našega dela z brezdomci in so bile

predvsem posledica zanemarjenosti, že nekaj let nismo opazili. Zavedati se moramo, da z ustrezno preventivo in pravočasnim odkrivanjem ščitimo celotno prebivalstvo. Naj omenim le tuberkulozo, ki še zdaleč ni zgodovina.

Ljubljana se je v skrbi za ranljive skupine prebivalstva že velikokrat izkazala. Pozitivno razmišljanje je kljub težkim časom močno prisotno. Ljudje se vedno bolj zavedajo, da je življenje nekaj nepredvidljivega, saj nas lahko v najlepših trenutkih potisne na rob obupa. Pri tem je neprecenljivo spoznanje, da nisi sam, da te drugi vidijo in da jim ni vseeno. Mislim, da Ljubljančanke in Ljubljančani znajo razmišljati, razumeti in pomagati. Dokler bo tako, nam za glavno mesto ni treba skrbeti. Kakor mi je nekoč dejal kralj ulice: »Ljudje so v redu. Posamezniki so čudni.«

»Zakaj vrtiček? Je način življenja in skupaj z lastno hišico verjetno tudi sen povprečne Slovenke in Slovenca. Hišica največkrat ostane sen, vrtiček pa je lažje dosegljiv. V Ljubljani, mestu, kjer ljudje živimo v stanovanjih, brez lastne zemlje za obdelovanje, je ta možnost še posebej dragocena.

Vsi se vračamo k naravi. Imeti svoj košček zemlje, ga obdelovati, opazovati, kako iz semena nastaja nova rastlina ... Je še kaj lepšega? Sad našega dela, naših pridnih rok. Na vrtu izoblikujemo svoj odnos do narave, do soljudi. Je prostor mnogoterih dejavnosti: sprostitve, druženja in sobivanja. Pomaga nam premagovati vsakdanji stres, morda osamljenost, in obenem poskrbi za zdravo rekreacijo. Pomeni tudi možnost doma pridelane, zdrave hrane, ki si je sicer marsikdo ne more (več) privoščiti.

Imeti vrtiček pomeni obuditi razmišljanja o tem, da je pomembno, kaj jemo. In kar jemo mi, bodo jedli naši otroci, vnuki ... V tem vidim eno najpomembnejših popotnic za bodoče rodove.«

V LJUBLJANI SEM LAHKO VKLJUČEN/A

Poleg izvajanja zakonsko določenih ukrepov s področja socialnega varstva, sofinanciranja programov za lajšanje posledic revščine in položaja socialno ogroženih ter zagotavljanja neprofitnih najemnih stanovanj in nujnih bivalnih enot za reševanje stanovanjskega vprašanja socialno ogroženih MOL skrbi, da je ljudem z nižjimi ali brez rednih prihodkov (prejemnikom denarne socialne pomoči, brezposelnim), dostopna tudi pestra ponudba raznovrstnih javnih servisov ter izobraževalnih, kulturnih in športno-rekreacijskih vsebin oziroma programov.

V Ljubljani ima tako vsak možnosti in priložnosti, da je vključen.

Predšolska vzgoja in izobraževanje

V MOL si z zagotavljanjem kakovostnih storitev na področju predšolske vzgoje in osnovnošolskega izobraževanja prizadevamo za enakovreden položaj otrok v vrtcih in v osnovnih šolah. Odraslim, ki si z lastnimi prihodki ne morejo plačati storitev na trgu, pa pomagamo, da se vključijo v različne oblike t.i. vseživljenjskega izobraževanja.

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski predstavlja nižji socialni oziroma dohodkovni status staršev enega od kriterijev pri vpisu otroka v **javni vrtec na območju MOL**. Staršem otrok, za katere je MOL po veljavnih predpisih dolžna kriti del cene programa in katerih otrok je vključen v javni vrtec na območju MOL, omogočamo dodatno znižanje cene z mestnimi popusti. Tako se z odločbo centra za socialno delo določena cena programa za otroke v prvem starostnem obdobju (1 do 3 leta) zniža za 20 % (če so starši uvrščeni v 2. do 4. dohodkovni razred) oziroma za 14 % (če so starši uvrščeni v 5. do 9. dohodkovni razred), cena programa za otroke v drugem starostnem obdobju (3 do 6 let) pa za 10 % (če so starši uvrščeni v 2. do 4. dohodkovni razred) oziroma za 7 % (če so starši uvrščeni v 5. do 9. dohodkovni razred). Staršem omogočamo tudi uveljavljanje rezervacije zaradi počitniške odsotnosti, in sicer največ dva meseca v koledarskem letu. V primeru, da ima družina najet stanovanjski kredit za reševanje svojega osnovnega stanovanjskega problema in se z odločbo

centra za socialno delo uvršča v 2. do vključno 6. dohodkovni razred, se plačilo vrtca zniža še za en dohodkovni razred. O tem odloča pristojni center za socialno delo. Za vsakega otroka v javnih vrtcih na območju MOL zadnje leto pred vstopom v šolo zagotovi tudi 75 EUR za letovanje, zimovanje oziroma druge dejavnosti, ki jih izvajajo javni vrtci.

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski so učenci in dijaki iz socialno ogroženih družin iz državnih sredstev upravičeni do subvencionirane ali brezplačne malice, učenci v osnovnih šolah pa tudi do brezplačnega kosila. Vlagatelj, ki želi uveljavljati subvencijo za kosilo v osnovni šoli, na pristojnem centru za socialno delo najprej vloži vlogo za uveljavljanje pravic iz državnih sredstev. Če se izkaže, da zaradi preseganja cenzusa do te subvencije ni upravičen, lahko vloži vlogo za denarno pomoč MOL. S sofinanciranjem zagotavljamo tudi več programov počitniškega varstva za otroke od 1. do 5. razreda **osnovnih šol z območja MOL**. V letu 2014 je na voljo 12 takšnih programov. Vsi vključujejo prehrano (kosilo in dve malici). Večina je za starše brezplačnih, v primeru prispevkov pa ta ne presega 5 EUR na otroka dnevno.

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski v Ljubljani redno letno potekajo **Mestni programi izobraževanja odraslih**, ki jih izvaja Javni zavod Cene Štupar - Center za izobraževanje Ljubljane, katerega ustanoviteljica je MOL. Pestre in zanimive vsebine vsakoletnega Mestnega programa izobraževanja odraslih so namenjene socialno šibkejšim občankam in občanom, upokojujencem in staršem šoloobveznih otrok. V letu 2014 program vključuje tečaj Usposabljanje za življenjsko uspešnost – beremo in pišemo skupaj, slovenščino za starše, tečaje tujih jezikov (za upokojujence in prejemnike denarne socialne pomoči) ter raznovrstne študijske krožke, namenjene neformalnemu učenju, ustvarjanju in druženju (denimo fotografskega, arhitekturnega, etnološkega, arheološkega, medijskega). Leta 2013 je bilo v Mestnem programu izobraževanja odraslih izvedenih 2109 ur raznovrstnih vsebin, vključenih pa 626 različnih udeleženk in udeležencev. Vsebine Mestnega programa izobraževanja odraslih so za udeleženke in udeležence brezplačne (participacija upokojujencev, ki ne prejema varstvenega dodatka, je predvidena samo pri tečajih tujih jezikov), saj program financira MOL.

Kultura

Možnosti vključevanja upokojenk in upokojencev povečujemo tudi z **brezplačnimi računalniškimi tečaji za starejše občanke in občane MOL**, ki od leta 2007 redno potekajo v prostorih četrtnih skupnosti. Usposabljanja potekajo v skupinah po 12 udeležencev, obsegajo pa začetni, nadaljevalni in izpopolnjevalni računalniški tečaj. V obdobju od pričetka projekta do konca leta 2013 je računalniške tečaje na vseh treh stopnjah obiskalo 9599 starejših.

Ljubljana je mesto kulture, ki v javnem interesu podpira vse oblike umetniškega ustvarjanja in kulturnega udejstvovanja z namenom, da izboljša kakovost življenja posameznikov in posameznic, ne glede na spol, vero, gmotno stanje, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski so številne kulturne prireditve, dogodki, ki jih organizirajo kulturni javni zavodi MOL ali se odvijajo pod okriljem sofinanciranih kulturnih programov drugih izvajalcev, dostopni brezplačno ali po znižani ceni (med drugim za brezposelne in za upokojence). Poleg tega kulturni izvajalci v Ljubljani pripravljajo raznolike in široko dostopne programe za različne skupine prebivalstva. Znižane cene vstopnic zagotavljajo javni zavodi in izvajalci kulturnih programov in projektov iz kulture, MOL pa široko dostopnost kakovostne kulturne ponudbe omogoča tudi s festivalom **Junij v Ljubljani**, ko so 14 dni v središču mesta brezplačno na voljo gledališke, plesne in glasbene predstave za otroke in odrasle.

Na področju kulturno-umetnostne vzgoje smo leta 2009 pričeli izvajati **Festival Bobri**, ki otrokom, njihovim vzgojiteljem, učiteljem in spremljevalcem omogoča brezplačni ogled kakovostnih gledaliških, filmskih, glasbenih in filmskih prireditev ter obisk številnih prireditev v knjižnicah, muzejih in galerijah. V letu 2014 smo za festival razdelili 16 500 brezplačnih vstopnic. »Bobre« pripravlja kar 53 kulturnih zavodov in skupin, ki ustvarjajo v Ljubljani. V letu 2014 so potekali na 34 prizoriščih v mestu, na katerih so otroci lahko obiskali 175 prireditev. Cilj festivala Bobri je spoznavanje kakovostne umetniške produkcije na različnih kulturnih področjih, spodbujanje ustvarjalnosti in razvijanje domišljije mladih obiskovalcev.

Šport in rekreacija

Ljubljana je tudi mesto športa, ki pomembno bogati in krepi kakovost našega vsakdanjega življenja. Šport s svojimi pozitivnimi učinki in vzorniki motivira, vzgaja, vzbuja življenjsko radost, uči ravnanja z zmago in premagovati poraz, krepi občutek samospoštovanja in pozitivne samopodobe, zmožnost spoštovanja nasprotnika in spoštovanja pravil ter utrjuje disciplino.

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski so v letni program športa MOL vključeni tudi programi športne rekreacije oziroma vadb za socialno ogrožene. Izvajajo jih posamezni športni klubi in športna društva, ki za sredstva MOL kandidirajo na rednih javnih razpisih. V sofinanciranih programih za socialno ogrožene so na voljo različne oblike rekreacije oziroma vadb tako za otroke kot za odrasle. Otrokom so na voljo tenis, plavanje, rokomet in konjenišstvo, odraslim pa konjenišstvo, plavanje, košarka, odbojka, rokomet, smučarski tek in aerobika. Udeleženke in udeleženci se ob predložitvi ustreznih dokazil (o brezposelnosti, o prejemanju denarne socialne pomoči ipd.), v programe športne rekreacije oziroma vadb za socialno ogrožene lahko za celo leto vključijo brezplačno. V letu 2014 MOL sofinancira 19 različnih programov športa za socialno ogrožene otroke in mladino ter 16 različnih programov športne rekreacije oziroma strokovno vodene vadb za socialno ogrožene odrasle. To v seštevku pomeni kar 35 različnih programov, v katere bo predvidoma vključenih do 700 oseb. Brezplačno dostopen program športa v MOL je tudi obsežen **program učenja plavanja za osnovnošolce**, ki poteka od leta 1990. Plavanje je bilo z uvedbo devetletke vključeno med dejavnosti, obvezne za vse učence (kar zagotavlja delež kritja stroškov iz državnih sredstev), pri čemer smo v MOL predpisani obseg programa precej razširili (plavanje je obvezno v 2. ali 3. razredu, v MOL pa ga izvajamo v 1., 3., 6. in 7. razredu) ter z izdatnimi finančnimi sredstvi omogočili, da se ga vsi udeležujejo brezplačno. Med vsebine rednega, večstopenjskega programa učenja plavanja, v katere se letno vključi več kot 6500 osnovnošolcev ljubljanskih osnovnih šol, spadajo prilagajanje na vodo (1. razredi), učenje plavanja (3. razredi), preverjanje znanja plavanja (6. razredi) in učenje plavanja za neplavalce (7. razredi).

Samooskrba na mestnih vrtičkih

Med obsežnimi zelenimi površinami, ki pokrivajo območje MOL, so tudi površine, namenjene oddaji v zakup prebivalkam in prebivalcem mesta, ki nimajo svojih lastnih površin zemlje za obdelavo. Tako **ohranjamo in spodbujamo vrtičkarstvo**, katerega primarni namen je pridelovanje vrtnin za lastne potrebe, torej samooskrba. Vrtičkarstvo pa ima tudi močan socialni potencial, saj predstavlja način druženja, preživljanja prostega časa in rekreacije. S sistemskim pristopom k vrtičkarstvu je MOL pričela leta 2008, ko je bilo z občinskim prostorskim načrtom za vrtičkarstvo določenih 46 ha zemljišč na 23 območjih. Ta so razporejena tako, da enakomerno oskrbujejo vse predele mesta, najdemo pa jih predvsem na robovih urbanih kompleksov, in sicer v predelih Zaloga, Polja, Hrušice, Štepanje vasi, Črnuč, Bežigrada, Vižmarij, Šentvida, Dravelj, Podutika, Brda, Livade ter med Malim grabnom in južno avtocesto. Občinski prostorski načrt vrtičke dopušča tudi v nekaterih stanovanjskih območjih ali kot sestavni del večjih novih parkovnih in športno-rekreacijskih površin, začasno pa tudi na posameznih območjih, kjer je za večje razvojne projekte predvidena izdelava podrobnejšega prostorskega načrta, in sicer vse do njegove izvedbe (na Barju, ob Malem Grabnu, na Mesarici, v Črnučah, v Bizoviku in na območju Škofovih zavodov).

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski je eden od kriterijev za zakup javne površine za obdelavo tudi njihov socialni status. V praksi to pomeni, da prejemnice in prejemniki trajne denarne socialne pomoči na javnem razpisu za zakup zemlje pridobijo dodatne točke.

Javni prevoz

Javni promet v Ljubljani poteka z mestnimi avtobusi, ki so vse sodobnejši in nudijo zanesljive ter udobne prevoze po mestu. Z več kot 200 mestnimi avtobusi potekajo prevozi potnikov in potnic na linijah v skupni dolžini 350 km, ki imajo več kot 600 postajališč. Skoraj 90 % vseh avtobusov je nizkopodnih, kar pomeni, da so lažje dostopni vsem, ki se težje gibljejo ali so na invalidskem vozičku. Več kot 80 % avtobusov je opremljenih z avdio in video napovedniki postajališč, kar ljudem s težavami

vida in/ali sluha omogoča samostojno uporabo prevozov. Z video zasloni, na katerih se ažurno prikazujejo informacije o prihodih avtobusov, so opremljena tudi številna postajališča, predvsem v centru mesta. Vozni redi postajališč so nameščeni na vseh postajališčih mestnega potniškega prometa, dostopni pa so tudi na spletu in v aplikacijah za vse vrste mobilnih naprav. Plačilo prevozov z mestnimi avtobusi v Ljubljani poteka brezgotovinsko, z enotno mestno kartico Urbana.

Za povečanje možnosti občank in občanov v socialni stiski imajo brezposelni ob predložitvi potrdila Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje možnost nakupa mesečne splošne vozovnice s popustom za brezposelne. Ta vozovnica je izdana na ime in je neprenosljiva. Uporablja se lahko za neomejeno število voženj na vseh linijah mestnega potniškega prometa znotraj skupine postajališč v MOL, njen nakup pa je možen na prodajnem mestu prevoznika (Slovenska cesta 56, Ljubljana) in na Avtobusni postaji Ljubljana.

»V stanovanju so težave zaradi A., ki je spet v pijanski epizodi. Njegova cimra sta glede na vse kar se dogaja, še vedno precej tolerantna. Na sestanku ga ni bilo, stroškov ni plačal, denar je dal J. naj plača, ta pa te odgovornosti seveda noče prevzeti. V stanovanju pušča umazan wc, čez dan se zaklepa v sobo in veliko pije. Cimra se pritožujeta nad njegovimi skrajnostmi - ali je totalni čistun in ga zmotijo stvari, ki so nepotrebne ali pa za sabo pušča svinjak, stvari nima pod kontrolo,... kakorkoli, težave so. Kličem ga že dva dni, vendar je nedosegljiv...

B. je izgubil socialno, ker ni v evidenci zavoda. Izpisali ga naj bi že septembra, vendar o tem ni bil obveščen oziroma predvideva, da je v času, ko je bil na cesti, pošta prišla v zavetišče in morda padla z oglasne deske. Ta mesec sva uredila, kot smo se dogovorili - poplačal je stroške z delom pri nas, za naprej pa bova zadeve dogovorila na sestanku. Na zavodu bova vprašala, če ga lahko ponovno vpišejo v evidenco (morda na podlagi aktivnega reševanja socialne problematike).

C. je spraševal ali smo že obravnavali njegovo prošnjo ter, da naj upoštevamo, da bi si želel nekam, kjer ne kadijo in kjer ni prepiha.« (primer internega zapisa o delu z uporabniki najemnih stanovanj)

V LJUBLJANI LAHKO DOBIM POMOČ

Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja

Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja je v prostorih Zdravstvenega doma Ljubljana začela delovati januarja 2002. Sredstva za njeno delovanje zagotavlja MOL. Na osnovi pogodbe z Zdravstvenim domom Ljubljana so sredstva MOL namenjena za kritje plač v ambulanti zaposlene medicinske sestre ter za obratovalne stroške in dogovorjene materialne stroške (stroške nujnih zdravil in zdravstvenih preiskav, ki jih ni mogoče pridobiti z donacijo). Na osnovi pogodb o sofinanciranju na javnih razpisih pa MOL prispeva tudi h kritju stroškov socialne oskrbe, ki poteka v posvetovalnici, in sicer stroškov za delo socialne delavke in materialne stroške, povezane z zagotavljanjem pogojev za higiensko oskrbo v ambulanti. Dodaten vir za delovanje kompleksnega sistema oskrbe v ambulanti s posvetovalnico predstavljajo tudi donacije, nekaj v obliki finančnih sredstev, predvsem pa v obliki dela zdravstvenega osebja in v materialu (zdravila, oprema ...).

Namen ambulate s posvetovalnico je pomagati ljudem, ki iz različnih razlogov nimajo urejenega osnovnega zdravstvenega zavarovanja (ne izpolnjujejo pogojev državljanstva ali nimajo stalnega bivališča) in zato nimajo dostopa do javnega zdravstvenega varstva. Obiskovalci ambulate so tako brezdomci z neurejenim statusom (brez dokumentov, brez stalnega bivališča, brez sredstev za preživljanje) in tujci brez dokumentov, brez dovoljenj za bivanje v Sloveniji in brez sredstev za preživljanje. S pojavom revščine, ki se v času kriznega obdobja zažira vse globlje in zajema vedno nove skupine ljudi, se v ambulanti povečuje tudi obisk družin propadlih obrtnikov ali manjših podjetnikov, ki se jim kopičijo dolgovi zdravstvenega zavarovanja, kar njim in po njih zavarovanim družinskim članom (po noveli Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju iz leta 2011 so pri tem izjema le njihovi otroci) do poplačila dolgov onemogoča dostop do zdravstvenih storitev.

Nosilec zdravstvenih storitev v ambulanti je Zdravstveni dom Ljubljana. Zdravnike z licenco, ki v ambulanti delajo

prostovoljno in brez plačila, usklajuje v ambulanti zaposlena medicinska sestra. Poleg zdravnikov v ambulanti prostovoljno delajo tudi medicinske sestre, farmacevti, študenti farmacije in drugi prostovoljci. Skupaj so v letu 2013 opravili skoraj 2000 ur prostovoljnega dela. Od tega so 1600 ur opravili zdravniki.

Posvetovalnica pri ambulanti deluje na osnovi pogodb o sofinanciranju, ki jih MOL sklepa s Slovensko filantropijo in Župnijsko Karitas Štepanja vas. Delo socialne delavke v posvetovalnici je povezano pretežno z urejanjem statusa posameznikov v sodelovanju z drugimi institucijami (centri za socialno delo, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ipd.), v enoti za higiensko oskrbo pa sta omogočena tuširanje pred obiskom pri zdravniku ter zamenjava perila in oblačil.

V letu 2013 je ambulanto obiskalo 748 ljudi, od tega 676 (630 odraslih in 46 otrok) registriranih oziroma rednih uporabnikov in 72 prehodnih uporabnikov, ki so ambulanto obiskali enkrat ali nekajkrat, dokler niso uredili ustrezne dokumentacije. V splošni ambulanti je bilo zabeleženih 3400 obiskov, v specialističnih ambulantah 1100 obiskov, v posvetovalnici 3400 obiskov ter 1350 kopanj in storitev osebne nege.

O organizacijah in storitvah v MOL za pomoč v socialni stiski

Vir podatkov v nadaljevanju je zloženka Pomoč v socialni stiski – o organizacijah in storitvah, ki se izvajajo v Mestni občini Ljubljana (Mestna občina Ljubljana, Oddelek za zdravje in socialno varstvo, posodobljeno maj 2014, dostopno na:

www.ljubljana.si/si/mol/publikacije/?category=69923).

Podatki so informativne narave in se lahko spreminjajo. Popolne informacije dobite na pristojnih institucijah.

Ali veste, da si na centrih za socialno delo ob izpolnjevanju premoženjskih in dohodkovnih cenзов ter drugih določenih pogojev lahko uredite naslednje pravice iz javnih sredstev?

Denarne prejeme:

- starševski dodatek (če niste upravičeni do starševskega nadomestila),
- pomoč ob rojstvu otroka,
- otroški dodatek,
- denarno socialno pomoč in izredno denarno socialno pomoč (od 1. januarja 2014 sta obliki izredne denarne pomoči tudi pogrebna in posmrtnina),
- varstveni dodatek,
- državno štipendijo,

ter subvencije in znižana plačila:

- subvencijo vrtca,
- subvencijo malice za učence in dijake,
- subvencijo kosila za učence,
- subvencijo tržne in neprofitne najemnine,
- plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje,
- kritje razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev,
- oprostitve plačil socialnovarstvenih storitev in prispevek k plačilu pravic do družinskega pomočnika.

Več informacij o različnih oblikah pomoči, ki jih nudi država, lahko dobite na...

Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Kotnikova 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Uradne ure:

ponedeljek in petek: 9.00–12.00

sreda: 9.00–12.00 in 14.00–16.00

Uradne ure po telefonu:

ponedeljek–četrtek: 9.00–15.30

petek: 9.00–14.30

...in na centrih za socialno delo. Centri za socialno delo v Ljubljani so:

Center za socialno delo Ljubljana Bežigrad

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

T: 01 300 18 00, 01 300 18 01, F: 01 300 18 30

E: gpcsd.ljbez@gov.si

Center za socialno delo Ljubljana Center

Dalmatinova 2, 1000 Ljubljana

T: 01 475 08 00, 01 475 08 16, F: 01 231 61 90

E: gpcsd.ljcen@gov.si

Center za socialno delo Ljubljana Moste-Polje

Zaloška 69, 1000 Ljubljana

T: 01 587 34 00, F: 01 587 34 44

E: gpcsd.ljmos@gov.si

Center za socialno delo Ljubljana Šiška

Celovška 150, 1000 Ljubljana

T: 01 583 98 00, F: 01 519 40 80

E: gpcsd.ljsis@gov.si

Center za socialno delo Ljubljana Vič-Rudnik

Tržaška cesta 40, 1000 Ljubljana

T: 01 200 21 40, F: 01 251 76 29

E: gpcsd.ljvic@gov.si

Uradne ure (velja za vse centre za socialno delo):

ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00

sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00

petek: 8.00–12.00

Če ste se znašli v socialni stiski ...

... na centru za socialno delo preverite tudi, ali vam morda pripada denarna pomoč Mestne občine Ljubljana.

Do denarne pomoči MOL ste upravičeni, če ste brez lastnega dohodka ali z lastnim dohodkom do 30 % presegate minimalni dohodek za posameznega družinskega člana po zakonu, ki ureja socialnovarstvene prejemke in imate stalno prebivališče v MOL. Denarna pomoč se dodeli za naslednje namene:

- delno kritje stroškov ob začetku novega šolskega leta za otroke v osnovni in srednji šoli (190 EUR),
- šolo v naravi, letovanje/zimovanje osnovnošolcem (glede na ceno storitve),
- kosila za otroke v osnovni in srednji šoli, kjer je organizirana prehrana (glede na ceno storitve),
- premostitev trenutne materialne ogroženosti (190 EUR),
- kritje stroškov kosil osebam, starejšim od 65 let (glede na ceno storitve),
- pomoč ob rojstvu otroka (380 EUR).

... in si iz kakršnikoli drugih razlogov ne morete urediti osnovnega zdravstvenega zavarovanja, soočate pa se z zdravstvenimi težavami, se lahko obrnete na:

Ambulanto s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja

Mislejeva 3, 1000 Ljubljana
T: 01 437 20 10, 01 437 91 82
www.pro-bono.ordinacija.net

Odprto:

ponedeljek: 8.00–16.00
torek, sredo: 8.00–14.00
četrtek: 13.00–19.00
petek: 8.00–12.00

Če potrebujete zdravstveno pomoč ali le nasvet, se oglasite v ambulanti, kjer vas bo sprejela medicinska sestra. Po potrebi vas bo naročila na pregled k splošnemu ali specialističnemu zdravniku. V ambulanti deluje tudi posvetovalnica za ženske, nosečnice in otroke.

Poleg zdravniške je na voljo tudi socialna oskrba. Dnevno

je zagotovljena prisotnost socialne delavke, poskrbite pa lahko tudi za najnujnejšo higieno (tuširanje pred obiskom pri zdravniku ter zamenjavo perila in oblačil).

... in bi potrebovali pomoč pri plačilu najemnine, preverite, ali vam morda pripadata subvencija najemnine ali izredna pomoč pri plačilu najemnine.

Za odločanje o upravičenosti do subvencije najemnine so na prvi stopnji pristojni centri za socialno delo. O pritožbah zoper odločbe centrov za socialno delo odloča Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. V MOL izplačuje subvencije najemnin Javni stanovanjski sklad MOL.

Poleg tega Javni stanovanjski sklad MOL odloča in izplačuje izredno pomoč pri plačilu najemnine uporabnikom neprofitnih najemnih stanovanjskih enot, ki niso sposobni samostojnega bivanja in živijo pod okriljem organizacij, ki so najemniki stanovanjskih enot.

Informacije o izplačevanju subvencij najemnin in o izredni pomoči pri plačilu najemnine nudi:

Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana

Zarnikova ulica 3, 1104 Ljubljana
T: 01 306 14 36, F: 01 306 14 10
E: jss.mol@ljubljana.si
www.jssmol.si

... in bi potrebovali pomoč na domu, ki obsega:

- pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih,
- gospodinjsko pomoč,
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.

Socialna oskrba na domu je namenjena upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem bivalnem okolju, zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni pa se ne morejo oskrbovati ali negovati sami. MOL subvencionira stroške storitve v višini 80 %. Upravičenec, ki ne zmore plačila storitve, lahko uveljavlja oprostitev plačila na pristojnem centru za socialno delo.

Zavod za oskrbo na domu Ljubljana

Ambrožev trg 7, Ljubljana

T: 01 239 65 02

E: info@zod-lj.si

www.zod.si

Zavod Pristan

Mokrška ulica 16c, 1000 Ljubljana

T: 01 547 95 79, F: 01 547 95 79

E: info@pristan.si

... in vam oziroma vašim otrokom pripada preživnina, ki je preživninski zavezanci ne plačujejo ali vam je delovno razmerje prenehalo zaradi insolventnosti delodajalca ali izbrisa delodajalca iz sodnega registra, morda lahko uveljavljate:

- pravico do nadomestila preživnine,
- pravico do neizplačanih plač za zadnje tri mesece,
- pravico do neizplačanega nadomestila plače za čas neizkoriščenega dopusta,
- pravico do odpravnine. Obrnite se na

Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad RS

Dunajska cesta 21, 1116 Ljubljana

T: 01 472 09 90, brezplačni: 080 14 14 – preživninski sklad,

080 11 21 – jamstveni sklad

F: 01 472 09 91

E: jpsklad@jps-rs.si

www.jps-rs.si

... in ste ostali brez zaposlitve, na Zavodu RS za zaposlovanje preverite, ali ste upravičeni do denarnega nadomestila.

Do denarnega nadomestila ste praviloma upravičeni:

- če ste bili pred nastankom brezposelnosti zavarovani za primer brezposelnosti najmanj 9 mesecev v zadnjih 24 mesecih,
- če ste mlajši od 30 let in ste bili pred nastankom brezposelnosti zavarovani najmanj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih,
- če so bili plačani prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti (izjema so osebe, ki so bile v zavarovanje vključene na podlagi delovnega razmerja, delodajalec kot

zavezanec za plačilo pa prispevkov ni plačal),

- če ste brezposelna oseba in delovno razmerje ni prenehalo po vaši krivdi ali volji ter izpolnjujete druge z zakonom določene pogoje ter
- se prijavite pri Zavodu RS za zaposlovanje in vložite zahtevo za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila v 30 dneh po prenehanju obveznega zavarovanja.

Zavod RS za zaposlovanje

Območna služba Ljubljana

Parmova 32, 1000 Ljubljana

T: 01 242 41 00, F: 01 242 41 20

E: gpzrsz@ess.gov.si

www.ess.gov.si

Brezplačno:

T: 080 20 55 – *Kontaktni center* za pomoč pri uporabi eStoritev, spletnih strani Zavoda ter za osnovne informacije za brezposelne osebe, iskalce zaposlitve in delodajalce ter anonimno prijavo kršitev v ponedeljek, torek in četrtek med 8. in 15. uro, v sredo med 8. in 17. uro ter v petek med 8. in 13. uro.

... in potrebujete pravno pomoč, pa nimate dovolj sredstev za njeno plačilo, preverite, ali ste morda upravičeni do brezplačne pravne pomoči.

Brezplačna pravna pomoč predstavlja uresničevanje pravice do sodnega varstva in upošteva socialni položaj osebe. Do brezplačne pravne pomoči je upravičena oseba, ki glede na svoj finančni položaj in glede na finančni položaj svoje družine brez škode za svoje socialno stanje in socialno stanje svoje družine ne bi zmogla stroškov sodnega postopka oziroma stroškov nudenja pravne pomoči. Brezplačno pravno pomoč nudijo na okrožnih sodiščih, delovnih sodiščih ter na upravnem in socialnem sodišču. Prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči praviloma vložite na sodišču, pristojnem glede na vaš naslov stalnega bivališča, in sicer pisno na obrazcu, ki ga dobite tu:

Okrožno sodišče v Ljubljani

Tavčarjeva 9, 1000 Ljubljana

T: 01 366 44 44, F: 01 366 45 18,

E: urad.ozlj@sodisce.si

Uradne ure:

ponedeljek–petek: 8.00–16.00

sreda: 8.00–16.30

Upravno sodišče Republike Slovenije

Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana

T: 01 470 01 00, F: 01 470 01 50

E: urad.uprlj@sodisce.si

Uradne ure vložišča:

ponedeljek, torek in četrtek: 8.00–16.00

sreda: 8.00–16.30

petek: 8.00–15.00

Delovno in socialno sodišče v Ljubljani

Resljeva cesta 14, 1000 Ljubljana

T: 01 300 35 20, F: 01 432 82 31

E: urad.dslj@sodisce.si

Uradne ure za nevaobljene stranke:

ponedeljek, sreda in petek: 9.00–12.00

sreda: 14.00–16.30

... ste najemnik in potrebujete pravno pomoč v povezavi z najemnimi razmerji:

Brezplačno pravno pomoč najemnikom (ta je namenjena najemnikom v stanovanjih Javnega stanovanjskega sklada MOL ter vsem ostalim najemnikom v tržnih najemnih razmerjih – študentom, najemnikom v tržnih stanovanjih, najemnikom bivalnih enot ipd.) v MOL nudi pogodbeni partner – Združenje najemnikov Slovenije. Najemniki lahko dobijo nasvet osebno, po telefonu in elektronski pošti. Najemniki lahko nasvet pridobijo tudi pisno, v obliki neobveznih pravnih mnenj in priporočil.

Združenje najemnikov Slovenije

Tavčarjeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 431 23 24, 040 829 428

E: info@zdruzenje-najemnikov.si

www.zdruzenje-najemnikov.si

Uradne ure:

torek: 17.00–20.00

... in ste noseči ali morda otroka že imate ter ste se znašli v stanovanjski ali drugi socialni stiski, se lahko obrnete na materinske domove:

Materinski dom je namenjen mamiciam z mladoletnimi otroki do 14. leta starosti in nosečnicam, ki so se znašle v trenutni ali dalj časa trajajoči socialni stiski in nimajo drugih možnosti bivanja skupaj z otrokom ter so pripravljene aktivno reševati svojo stisko.

Materinski dom Ljubljana –

Center za socialno delo Ljubljana Šiška

Celovška cesta 195, 1000 Ljubljana

T: 01 283 37 45, 051 422 024 (dežurni)

E: materinskidom@gov.si

Materinski dom Škofljica in Ljubljana –

Zavod Pelikan Karitas

Litijska 24, 1000 Ljubljana

- enota Ljubljana, Litijska 24, 1000 Ljubljana

- enota Škofljica, Gumnišče 5, 1291 Škofljica

T: 01 366 77 21, 031 333 477, F: 01 366 36 60

E: materinski.dom@karitas.si

... in ste ostali brez strehe nad glavo, vam bodo morda v pomoč naslednje informacije o zavetiščih, sprejemališčih in dnevni centrih v MOL:

Zavetišče za brezdomce

Poljanska 45b, 1000 Ljubljana

T: 01 430 10 80

E: zavetisce.lj@siol.net

Odprto

Zavetišče, za katerega potrebujete odločbo centra za socialno delo:

ponedeljek–nedelja: 24 ur/dan

Prenočišče, ki je odprto v nočnem času:

ponedeljek–nedelja: 20.00–8.00

Razdeljevanje toplega obroka:

ponedeljek–nedelja: 11.30–13.00

Uradne ure:

ponedeljek–petek: 9.00–13.00 in 16.00–19.00

sobota, nedelja in prazniki: 10.00–13.00 in 18.00–19.00

Zavetišče za brezdomne uživalce nedovoljenih drog –

Šent – Slovensko združenje za duševno zdravje

Vošnjakova 7B, 1000 Ljubljana

T: 059 337 802, 030 645 304

E: jurij.anzin@dc.sent.si

www.sent.si

Odprto:

ponedeljek–petek: 21.00–9.00 (poletni čas), 18.00–9.00 (zimski čas)
sobote, nedelje, prazniki: 18.00–9.00
torek in sredo: 9.00–13.00 – zagovornišvo in podpora pri stikih
s socialnovarstvenimi institucijami

**Zavetišče in dnevni center Društva prostovoljcev Vincencijeve
zveze dobrote**

Plečnikov podhod 1, 1000 Ljubljana
(v podhodu pri Kongresnem trgu in Emonski kleti)

T: 01 425 30 93, zavetišče: 040 187 794,

dnevni center: 040 187 794

E: info@drustvo-vzd.si

www.brezdomcev.si

Odprto

Zavetišče:

ponedeljek–nedelja: 19.00–8.00

Dnevni center:

ponedeljek, sredo, petek: 8.00–10.00 in 16.00–19.00

torek, četrtek: 8.00–11.00 in 16.00–19.00

ponedeljek, četrtek, petek: 19.00–20.00 večerni program

Prazniki po zmožnostih prostovoljcev.

**... in potrebujete pomoč v obliki prehranskih, higienskih ali
drugih paketov, se lahko obrnete na:**

Rdeči križ Slovenije

Območno združenje Ljubljana

Humanitarni center

Tržaška cesta 132, 1000 Ljubljana

T: 01 425 34 19, 041 706 657, brezplačna: 080 88 84

F: 01 425 34 20

E: info@rdecikrizljubljana.si

www.ljubljana.ozrk.si

Odprto:

Materialna oskrba:

ponedeljek, torek: 12.00–16.00

sreda: 10.00–18.00

Oskrba brezdomcev:

ponedeljek, torek, četrtek, petek: 10.00–12.00

Na voljo so možnost higienske oskrbe (tuširanje in zamenjava
oblačil), ob petkih suh obrok hrane, vsak prvi petek v mesecu pa

tudi brezplačne meritve krvnega pritiska, sladkorja in holesterola.

Sprejem donacij:

ponedeljek, torek: 8.00–17.00

sreda: 8.00–18.00

četrtek: 8.00–16.00

petek: 8.00–12.00

Sprejemajo oblačila, obutev, otroške igrače, posodo, pribor in
male gospodinjske aparate. Za oddajo večje bele tehnike in
pohištva je na voljo spletna stran www.omara.si z brezplačnimi
malimi oglasi.

Škofijska Karitas Ljubljana

Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana

T: 01 439 21 30, 051 693 322

F: 01 433 32 51

E: info@lj.karitas.si

www.lj.karitas.si

Odprto:

ponedeljek–četrtek: 9.00–12.00 in 14.00–16.00

Župnijska Karitas Ljubljana – Štepanja vas

Mekinčeva 1, 1000 Ljubljana

T: 01 544 12 60, 031 845 660

Odprto za higiensko oskrbo in topel obrok:

torek: 17.00–19.00

Nastete programe nevladnih organizacij MOL podpira s
sofinanciranjem na vsakoletnih javnih razpisih, podobne
programe pa izvajajo tudi nekatere druge organizacije.

Socialna Ljubljana

Zbrale in uredile	Tilka Klančar Tanja Hodnik Mag. Alenka Žagar
Uvodne besede prispevala	Zoran Janković Tilka Klančar
Pri nastajanju te publikacije so sodelovali	sodelavke in sodelavci Oddelka za zdravje in socialno varstvo in drugih oddelkov Mestne uprave MOL, dr. Vesna Leskošek, mag. Jurij Snoj, Boris Kosec, dr. Bojan Dekleva, sodelavke in sodelavci JSS MOL, Zdravstvenega doma Ljubljana, LPP, d. o. o., RRA LUR, Tehnološkega parka Ljubljana, RKS – OZ Ljubljana, Društva Kralji ulice ter portretiranke in portretiranci
Izdajateljica in založnica	Mestna občina Ljubljana Oddelek za zdravje in socialno varstvo Ljubljana – zdravo mesto
Fotografije	Miha Fras (Zoran Janković, Tilka Klančar, portretiranke in portretiranci ter ostale naslovne fotografije, fotokolaž – vrtički v Štepanji vasi, ambulanta), Dunja Wedam (naslovnica, fotokolaž – vrtički v Dravljah), Nejc Trpin (fotokolaž – brezdomec na avtobusni postaji), Boris Kosec (fotokolaž – zavetišče, vrtiček pri zavetišču), arhiv JSS MOL (fotokolaž – bivalna enota, soseska Polje II, oskrbovana stanovanja Murgle), arhiv RKS OZ Ljubljana (fotokolaž – Humanitarni center), arhiv Društva prostovoljcev VZD (fotokolaž – dnevni center za brezdomce, izdaja oblek), arhiv MOL (fotokolaž – park), arhiv RRA LUR (fotokolaž – srečanje udeležencev projekta Podjetno v svet podjetništva)
Oblikovanje	Studio Licul
Tisk	Tiskarna Mljač
Naklada	2000 izvodov Ljubljana, junij 2014 Publikacija je brezplačna.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

352(497.4Ljubljana)(083.97)
36:336.531.2(497.4Ljubljana)(083.97)

SOCIALNA Ljubljana / [zbrale in uredile Tilka Klančar, Tanja Hodnik, Alenka Žagar ;
uvodne besede prispevala Zoran Janković, Tilka Klančar ; fotografije Miha Fras ... et al.] -
Ljubljana : Mestna občina, Oddelek za zdravje in socialno varstvo, Ljubljana - zdravo mesto,
2014

ISBN 978-961-6449-50-2
1. Klančar, Tilka
274076416

»Slovenija je pravna in socialna država.«
(2. člen Ustave Republike Slovenije)